Gemeente Den Haag

Burgemeester

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Uw brief van
12 juni 2015
Uw kenmerk
2015-0000319000
Ons kenmerk
BENW/2015.1061
Doorkiesnummer
06 15027401
E-mailadres
oscar.filon@denhaag.nl
Aantal bijlagen
1
Datum
27 juli 2015

Onderwerp
Advies over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Kieswet.

Zeer geachte heer Plasterk,

Dank voor uw brief van 12 juni 2015 waarin u mij om advies vraagt over het conceptwetsvoorstel tot wijziging van de Kieswet in verband met het vereenvoudigen van de procedure voor registratie als kiezer voor Nederlanders die in het buitenland wonen (permanente registratie niet-ingezetenen). In deze brief leest u mijn advies.

Leeftijd van personen die zich willen registreren
Een persoon moet volgens dit conceptwetsvoorstel achttien jaar of ouder zijn op het moment van registratie. Personen die tussen de dag van kandidaatstelling en de dag van de stemming achttien jaar worden, kunnen hierdoor niet stemmen, omdat zij zich niet tijdig kunnen registreren. Het wetsvoorstel vertoont op dit punt een in mijn ogen belangrijke omissie.
Mijn advies is om de leeftijd waarop een persoon zich kan registreren te verlagen naar zeventien jaar. Op deze wijze kan men zich tijdig registreren. Kortom, net zoals in de Nederlandse situatie kan op deze manier iedere kiesgerechtigde zijn stem uitbrengen. Uiteraard ontvangen kiezers alleen briefstembescheiden wanneer zij op de dag van de stemming achttien jaar of ouder zijn.

Nederlanders in openbare dienst in Sint Maarten, Aruba en Curaçao
Nederlanders die niet gedurende ten minste tien jaren in Nederland hebben gewoond, maar wel werkzaam zijn in openbare dienst in Sint Maarten, Aruba of Curaçao, moeten bij registratie als kiezer een verklaring van hun verantwoordelijk minister meesturen (artikel D 3a Kieswet). In het conceptwetsvoorstel is deze passage komen te vervallen. In de toelichting wordt er wel op ingegaan en gesteld dat dit wordt opgenomen in de AMvB. Nu men zich echter eenmalig voor de toekomst registreert, is het ongewis of de kiezer bij latere verkiezingen nog steeds in openbare dienst in Sint Maarten, Aruba of Curaçao werkzaam is.
Ik adviseer daarom in het conceptwetsvoorstel te regelen dat deze kiezers bij het retour sturen van de stembescheiden de genoemde verklaring meesturen. Op deze wijze kan worden nagegaan of de kiezer nog steeds in openbare dienst in Sint Maarten, Aruba of Curaçao werkzaam is.

Inlichtingen bij
Oscar Filon

Postadres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag
Bezoekadres: Spui 70, Den Haag
Internetadres: www.denhaag.nl
Algemeen telefoonnummer: 14 070

Controle van de geregistreerde handtekening
In artikel M 10 eerste lid wordt nu vermeld dat de voorzitter van het briefstembureau controleert of de op het briefstembewijs geplaatste handtekening overeenstemt met de handtekening op het identiteitsdocument en de initieel geregistreerde handtekening uit het permanente register.

Het heeft echter de voorkeur om de handtekening op het briefstembewijs alleen te controleren aan de hand van de handtekening op het meegestuurde document (bewijs van Nederlanderschap). Hiervoor zijn enkele argumenten. Ten eerste kan de handtekening op het registratieformulier inmiddels verouderd zijn en mogelijk afwijken. Kiezers registreren zich immers permanent voor de toekomst en tekenen het registratieformulier eenmalig.
Daarnaast moeten in dat geval alle (zeer grote aantallen) registratieformulieren met daarop persoonsgegevens, voor de controle van de geregistreerde handtekening worden verspreid over de briefstembureaus, waarvan er vele zijn over de hele wereld.
Tevens betekent deze controle extra onnodige handelingen voor de leden van de briefstembureaus. Bovendien volstaat de controle tussen het bewijs van het Nederlanderschap en het getekende briefstembewijs voor wat betreft de controle dat de kiezer het stembiljet persoonlijk heeft ingevuld.

Controle briefstembewijzen
In artikel M 9 wordt gesproken van 'een lijst van personen die per brief mogen stemmen'. Mijns inziens zou dit een lijst van geldige briefstembewijzen moeten zijn. De voorzitter van het briefstembureau moet immers kunnen controleren of de kiezer een geldig briefstembewijs retour heeft gestuurd. Hiervoor is een lijst van personen niet voldoende.

Briefstembureaus
In aanvulling op artikel M 13 is het voor mij een absolute voorwaarde dat de minister van Buitenlandse Zaken briefstembureaus instelt in alle diplomatieke posten die Nederland heeft in het buitenland, gezien het grote aantal briefstemmen dat wordt verwacht. Tot nu toe waren er geen briefstembureaus in EU-landen, behalve in Den Haag. Maar juist in de EU-landen wonen de meeste Nederlandse kiezers in het buitenland, en dat aantal zal met deze wetswijziging naar verwachting fors toenemen. Daarom is het voor deze kiezers van belang dat er in hun eigen woonland een briefstembureau wordt ingesteld.
Tevens benadruk ik dat de verantwoordelijkheid voor het instellen en aansturen van de briefstembureaus in het buitenland ligt bij de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie.

Kosten
Mijn advies is om paragraaf 5.2 over de financiële gevolgen, in de Memorie van Toelichting te verduidelijken en uit te breiden. Daarbij wil ik u nogmaals wijzen op de Gemeentewet artikel 108 lid 2 en 3, waarin wordt bepaald dat voor de activiteiten die in medebewindvoering worden uitgevoerd de kosten worden vergoed. Het is voor de gemeente Den Haag een voorwaarde dat de meerkosten die voortvloeien uit dit wetsvoorstel worden vergoed door het Rijk. Voor de incidentele en variabele kosten zal ik u jaarlijks een factuur sturen op basis van nacalculatie. Hierbij merk ik op dat de formele verantwoording van de uitgaven zal plaatsvinden via de gemeentelijke jaarrekening en de integrale controle hierop door de gemeentelijke accountantsdienst.
In de bijlage vindt u mijn tekstvoorstel voor aanpassing van de financiële paragraaf in de Memorie van Toelichting.

Evaluatie
Binnen zes jaar na inwerkingtreding wordt de doeltreffendheid en de effecten van het wetsvoorstel geëvalueerd. De gegevens die de gemeente Den Haag hiervoor zal verzamelen, worden in nadere afspraken met het ministerie van BZK bepaald en vastgelegd.

BENW/2015.1061

Inwerkingtreding
Tot slot wil ik u langs deze weg melden dat indien de inwerkingtreding van deze wetswijzigingen pas na 1 juli 2016 plaatsvindt, het niet meer mogelijk is om met de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 een permanente registratie te hebben gerealiseerd. Voor de initiële kiezersregistratie is minimaal negen maanden voorafgaand aan de verkiezingsdag benodigd.

Ik zie uit naar een voortzetting van de prettige samenwerking.

Met de meeste hoogachting,

J.J. van Aartsen

Burgemeester

BENW/2015.1061

BIJLAGE:

Advies t.b.v. aanpassing paragraaf 5.2 in de Memorie van Toelichting over de financiële gevolgen:

De invoering van een permanente registratie heeft financiële gevolgen, zowel incidenteel (eenmalig voor de implementatie van de permanente registratie) als structureel per verkiezing (variabel) en structureel per jaar voor de registratie (vast).

De gemeente Den Haag maakt eenmalige kosten om de organisatie en de ICT-systemen aan te passen om de permanente registratie te kunnen vormgeven. De projectkosten (inclusief aanpassing van de ICT-systemen van de gemeente Den Haag) worden geraamd op ca. €1,0 mln. Het is bij het opstellen van dit wetsvoorstel niet bekend is of de wijzigingen van de Kieswet (tijdig) van kracht zullen worden. Wanneer de permanente registratie bij de geplande verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer echter in maart 2017 gerealiseerd moet zijn, starten daarvoor in 2015 reeds de voorbereidingen. Daarbij worden ook al kosten gemaakt door de gemeente Den Haag.

Daarenboven moeten initieel alle Nederlanders die in het buitenland wonen en in principe voor permanente registratie in aanmerking komen, een brief krijgen met de vraag of zij opgenomen willen worden in de permanente registratie. De hoogte van de verzendkosten van deze brieven is afhankelijk van het aantal personen dat moet worden aangeschreven. Dat aantal is nu niet precies te bepalen. Als wordt aangenomen dat circa 700.000 personen uiteindelijk aan de wettelijke vereisten voor de kiezersregistratie zullen voldoen, kost het verzenden van deze brieven €1,3 mln. Het overgrote deel van deze kosten betreft portokosten.

Thans registreren zich voor een verkiezing tussen de 20.000 en 50.000 Nederlanders die in het buitenland wonen. De huidige uitkering uit het gemeentefonds is op deze aantallen gebaseerd. De kosten per verkiezing zullen stijgen als het aantal personen dat verzoekt opgenomen te worden in de permanente registratie groter wordt dan het aantal personen dat zich thans voor elke verkiezing laat registreren. Er kan bij het opstellen van dit wetsvoorstel niet worden voorspeld hoeveel personen permanent geregistreerd zullen worden om vanuit het buitenland te stemmen. Wanneer meer dan 50.000 Nederlandse kiezers in het buitenland zich registreren, is de uitkering uit het gemeentefonds niet toereikend en zullen de meerkosten hiervoor op basis van nacalculatie worden verrekend met het ministerie van BZK. De gemeente Den Haag moet in dat geval namelijk meer mensen inzetten voor de organisatie van de verkiezing voor de kiezers in het buitenland, de porto- en drukwerkkosten voor de verzending van briefstembescheiden stijgen en er zijn meer briefstembureaus nodig in Den Haag en de rest van de wereld.

Bovenstaande incidentele en variabele kosten zullen worden vergoed aan de gemeente Den Haag op basis van nacalculatie van de daadwerkelijk gemaakte kosten.

Het registratiehouderschap van de gemeente Den Haag leidt er toe dat de gemeente structureel meer capaciteit zal moeten inzetten voor het bijhouden van het register, het afhandelen van (adres)wijzigingsverzoeken, het beantwoorden van vragen, het opvangen van beroepszaken en het onderhouden van het registratiesysteem en de faciliteiten. De structurele kosten hiervoor bedragen ca. €500.000,- per jaar. De gemeente Den Haag zal een vergoeding hiervoor ontvangen via het gemeentefonds.